

مقایسه میزان انطباق برنامه دروس تخصصی و کارآموزی تجربه شده کارشناسی مامایی با نیازهای شغلی از دیدگاه مدرسان و ماماهاى شاغل در استان اصفهان

زهره سادات میرمقتدایی*، حسن کرملیان

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / تابستان ۱۳۹۰؛ ۱۱(۲): ۱۶۳ تا ۱۶۴

مقدمه

مهم‌ترین عناصر آموزش عالی، برنامه‌های درسی آن است که بایستی از تناسب لازم در راستای اهداف، وظایف و تحولات مربوط برخوردار بوده تا بتواند نقش مؤثر خود را ایفا نماید (۱). با توجه به تغییرات مداوم در انتظارات و نیازهای مصرف‌کنندگان محصول تعلیم و تربیت در علوم پزشکی (یعنی مردم و جامعه)، ضرورت تحول و نوآوری مستمر و رفع نقایص در برنامه درسی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور احساس می‌شود. در کشور ما نیز این نیاز به خوبی احساس شده است و بر همین مبنا از چند سال پیش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برخی دانشگاه‌ها را متولی بازنگری در برنامه‌های درسی رشته‌های مختلف علوم پزشکی نموده است (۲ و ۳). جهت اصلاح این فرآیند دست‌اندرکاران رشته و فراگیران از بهترین افرادی هستند که می‌توانند برنامه‌های درسی را مورد ارزشیابی قرار دهند (۴). هدف از این تحقیق بررسی «میزان انطباق برنامه دروس تخصصی و کارآموزی تجربه شده کارشناسی مامایی با نیازهای شغلی از دیدگاه مدرسان و ماماهاى شاغل در استان اصفهان» می‌باشد.

مطالعه حاضر یک مطالعه توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری آن شامل مدرسان رشته کارشناسی مامایی در دانشگاه آزاد و دولتی و همچنین کارشناسان مامایی شاغل در مراکز بهداشتی دولتی، بهداشتی خصوصی، مراکز درمانی دولتی، مراکز درمانی خصوصی استان اصفهان هستند. نمونه‌گیری به صورت تصادفی طبقه‌ای بوده و تعداد افراد نمونه هر طبقه با تعداد افراد همان طبقه در جامعه متناسب گردید. در این تحقیق نظرات ۱۵ نفر از مدرسان و ۱۴۵ نفر از ماماهاى شاغل مورد بررسی قرار گرفت.

در جمع‌آوری اطلاعات، با استفاده از پرسشنامه محقق‌ساخته، سؤالات پنج‌گانه تحقیق مورد بررسی قرار گرفت. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات به صورت استفاده از آمار توصیفی و استنباطی بوده است. پایایی پرسشنامه بر اساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ محاسبه گردید. روایی آن نیز توسط ۱۰ تن از اساتید و صاحب‌نظران رشته‌های علوم تربیتی و مامایی به تأیید رسید.

پرسشنامه شامل ۲۱ سؤال و دارای ۴ قسمت بدین شرح بود. (الف) ویژگی‌های دموگرافیک در قسمت (ب) بررسی تناسب اهداف آموزشی با نیازهای شغلی (ج) بررسی انطباق دروس تخصصی و کارآموزی با نیازهای شغلی (د) عناوین دروس جدید در دانشگاه‌های دنیا، گویه‌های پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت پنج‌قسمتی از بسیار کم تا بسیار زیاد با نمره یک تا پنج نمره‌گذاری می‌شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS-13 آنالیز شد. از آزمون t تک متغیره و تحلیل واریانس چند متغیره (MANOVA) جهت مقایسه نظرات مدرسان با ماماهاى شاغل استفاده گردید.

* نویسنده مسؤل: زهره سادات میرمقتدایی (مربی)، آموزشی مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد فلاورجان، فلاورجان، اصفهان، ایران. mirmoghtada@yahoo.com

دکتر حسن کرملیان (استادیار)، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور مرکز اصفهان، اصفهان، ایران. hasankaramalian@yahoo.com

این نوشته در تاریخ ۸۸/۸/۲۳ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۹/۱۲/۱۲ اصلاح شده و در تاریخ ۸۹/۱۲/۱۸ پذیرش گردیده است.

محاسبات آماری بر روی ۱۵۴ پرسشنامه انجام شد (۴٪ ریزش به علت عدم عودت و یا نقص در پاسخگویی بود). در بین ماماها بیشترین نسبت پاسخ‌دهندگان (۳۵/۷٪) در سنین ۳۵-۳۰ سال بوده، مدرک کارشناسی داشته (۷۶/۶٪) و در مرکز بهداشتی درمانی خصوصی (۴۰/۹٪) و به مدت کمتر از ۵ سال (۳۱/۸٪) مشغول به خدمت بودند. گروه مدرسان اغلب در محدوده سنی ۴۰-۳۵ سال بوده و در دانشگاه آزاد اسلامی مشغول به خدمت بوده و مدرک کارشناسی ارشد داشتند. در تحلیل استنباطی به منظور بررسی سطح معناداری از آزمون t در سطح $\alpha=0/05$ استفاده شد که با توجه به این که میانگین حاصله (۳/۵۶) از سطح متوسط (۳) بزرگتر بود و t حاصله نیز از مقدار بحرانی بزرگتر بود، بنابراین می‌توان اذعان داشت: بین دروس تخصصی و کارآموزی تجربه شده رشته کارشناسی مامایی با نیازهای شغلی آنان از دیدگاه مدرسان و ماماها شاغل انطباق وجود دارد. با توجه به میانگین‌های حاصله، دروس بیماری‌های زنان- ناباروری، اختلالات جنسی، اصول تغذیه و تغذیه مادر و کودک، جنین‌شناسی، ژنتیک، بارداری و زایمان، نشانه‌شناسی و معاینات فیزیکی، بیماری‌های داخلی- جراحی و فیزیوپاتولوژی، بهداشت مادر و کودک و تنظیم خانواده، نوزادان، کودکان، کارآموزی بارداری و زایمان، نوزادان، نشانه‌شناسی، داخلی- جراحی، بهداشت مادر و کودک و تنظیم خانواده و بیماری‌های زنان منطبق با نیازهای شغلی ماماها می‌باشد. از نظر مدرسان گویه «بارداری و زایمان» بیشترین تناسب و گویه «رادیولوژی - سونوگرافی» کمترین تناسب را با نیاز شغلی داشتند، در حالی که از نظر ماماها گویه «کارآموزی نوزادان» بیشترین تناسب و گویه «رادیولوژی - سونوگرافی» کمترین تناسب را با نیاز شغلی داشتند که این تفاوت نظر در مورد بیشترین تناسب، جای تأمل دارد.

در این پژوهش محقق به دنبال مقایسه نظرات مدرسان و ماماها شاغل در مورد میزان تناسب دروس تخصصی و کارآموزی با نیازهای حرفه‌ای در عمل بود که تجزیه و تحلیل پاسخ‌های ارائه شده مدرسان و ماماها شاغل نشان داد که بایستی کارآموزی‌های دروس تخصصی هم بیشتر شود و هم توسط اساتید مجرب ارائه گردد. از طرفی تقاضای کاهش تعداد افراد در گروه‌های کارآموزی نشانه توجه پاسخ‌دهندگان به اهمیت دروس عملی و خاص رشته مامایی است. در این تحقیق تمامی دروس تخصصی و کارآموزی به صورت تک به تک مورد پرسش مدرسان و ماماها شاغل قرار گرفت. تحقیقات برزو و همکارانش در سال ۸۷ و ابراهیمی و همکارانش در سال ۸۰ در رشته پرستاری نیز هر دو خواستار توجه بیشتر به دروس عملی بودند (۵ و ۲).

منابع

1. Arefi M. [Barnamerizye darsi rahbordi dar amoozeshe ali]. Tehran: Shahid Beheshti University of Medical Science. 2005. [Persian]
2. Ebrahimi H, Dadgari A, Noorian J. [Barrasye tataboghe barnameye darsye mojud dar reshteye mamaei ba niazhay jameae az didgah fareghotahsilane jadide in reshte]. Journal of Research in Nursing & Midwifery. 2001; (15). Available From: <http://nm.mui.ac.ir/journal/main.php?filename=article.php&nomagazine=15&noart=1&footer=footer1.php> [Persian]
3. Omidvar Sh, Aghajani Delavar M. [Employment Status of Midwifery Graduates of Babol University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2004; 4(1): 71-75. [Persian]
4. Nasr AR, Etemadzadeh H, Nili MR. [Barnameye darsi va tarahye dars dar daneshgahha va marakeze amoozeshe ali]. First Edition. Isfahan: Jahad-e-daneshgahi; 2007. [Persian]
5. Borzou R, Safari M, Khodavisi M, Torkaman B. [The Viewpoints of Nurses towards Applicability of Nursing Curriculum in Hospitals Affiliated to Hamedan University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2009; 8(2): 205-211. [Persian]